

Τα αίτια της καταστροφής από την πυρκαγιά του 1917 στη Θεσσαλονίκη (Γεώργιος Κωνσταντινίδης, δικηγόρος, πιανίστας, συλλέκτης)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=168739>]

Τα αίτια της πυρκαγιάς

Οι λόγοι της τόσο γρήγορης εξάπλωσης της πυρκαγιάς εκτός του τοπικού ανέμου (Βαρδάρη) που φυσούσε έντονα εκείνες τις ημέρες ήταν η ανομβρία, η ασφυκτική ρυμοτομία της πόλης με τους στενούς δρόμους και τους ελάχιστους ανοικτούς χώρους, οι ξύλινες κατασκευές των σπιτιών, η ανύπαρκτη πυροσβεστική υπηρεσία αλλά και η αδράνεια των συμμαχικών στρατευμάτων, που δεν δέχθηκαν να διακόψουν την υδροδότηση των στρατοπέδων και των νοσοκομειακών μονάδων τους, για να αντιμετωπιστεί το μέτωπο της πυρκαγιάς. Επιπλέον είχαν αντλήσει νερό και για τα γαλλικά βαπόρια που βρίσκονταν στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης.

Μάλιστα πηγές αναφέρουν ότι οι ξένοι στρατιώτες, αντί να συνδράμουν στην κατάσβεση, επιδόθηκαν σε λεηλασίες περιουσιών από τα σπίτια και τα καταστήματα που εγκατέλειπαν έντρομοι οι ένοικοί τους. Χαρακτηριστικό το γεγονός ότι τις επόμενες ημέρες ο στρατηγός Σαράιγ, διοικητής του εκστρατευτικού σώματος των συμμαχικών στρατευμάτων της Ανατολής, διέταξε τον τουφεκισμό δύο Γάλλων στρατιωτών, που συνελήφθησαν να πουλούν κλεμμένα κοσμήματα.

72. - SALONIQUE 1917. - Les plus beaux immeubles n'ont pas été épargnés

Πρέπει πάντως να αναφερθεί ότι είχε κυκλοφορήσει και η φήμη ότι η πυρκαγιά υπήρξε αποτέλεσμα εμπρησμού με φυσικούς αυτουργούς τα γαλλικά στρατεύματα και ηθικό αυτουργό τον στρατηγό Σαράιγ. Αφορμή αποτέλεσαν οι εκρήξεις πυρομαχικών σε συμμαχικές αποθήκες που βρίσκονταν μέσα στην καιόμενη ζώνη.

Πάντως και τα άρθρα στις εφημερίδες και στα περιοδικά της περιόδου διακατέχονταν από μία γενικότερη καχυποψία ως προς τα αίτια. Χαρακτηριστική η αναφορά του μηνιαίου εικονογραφημένου περιοδικού "Ατλαντίς" (έτος 8, αρ. 9 - Σεπτέμβριος 1917) από το αρχείο Κωνσταντινίδη: "Πώς επήλθεν η καταστροφή; Η αιτία της τρομεράς συμφοράς κρατείται μυστική δι' άγνωστον λόγον. Εδηλώθη ότι η πυρκαϊά δεν επροξενήθη από εναέριον βομβαρδισμόν της πόλεως. Πως επροξενήθη λοιπόν; Τυχαία βεβαίως δεν ήτο. Αν τα γερμανικά αεροπλάνα δεν είναι υπεύθυνα διά την καταστροφήν, κάποιιο άλλοι πρέπει να ευθύνονται; Ποιοι είναι οι υπεύθυνοι; Το ελληνικόν κοινόν, το οποίον έπληξεν η συμφορά και με τον ιδρώτα του οποίου θα ανοικοδομηθή η Θεσσαλονίκη, δικαιούται να μάθη ποιοι ευθύνονται διά την καταστροφήν. Το σκανδαλώδες εν όλη τη τρομερά τραγωδία είναι ότι εις πόλιν ήτις χρησιμεύουσα ως στρατιωτική βάση και ούσα εκτεθειμένη εις πολλούς κίνδυνους έπρεπε να φυλάττεται ως κόρη οφθαλμού, δεν ευρέθη εν στιγμή της καταστροφής οργανωμένη πυροσβεστική υπηρεσία άξια του ονόματος, όπως καταπολεμήση και εντοπίση το πυρ, ως απεδείχθη εκ της εξακολουθήσεως της

πυρκαϊάς επί ημέρας και εκ της εξαπλώσεώς της από συνοικίας εις συνοικίαν”.

Το μέγεθος της καταστροφής

Σύμφωνα με την έκθεση των πεπραγμένων και τον απολογισμό της Επιτροπής Εράνων υπέρ των θυμάτων της πυρκαϊάς Θεσσαλονίκης για τα έτη 1917-1918, που συνέταξε ο τότε γενικός γραμματέας της Γενικής Διοικήσεως Μακεδονίας και πρώην προϊστάμενος της Διευθύνσεως Θυμάτων Πυρκαϊάς Αλέξανδρος Α. Πάλλης, απευθυνόμενη προς το γενικό διοικητή Μακεδονίας Αν. Αδοσίδη, υπό την ιδιότητά του ως προέδρου της Κεντρικής Επιτροπής Εράνων, η πυρκαϊά εντός 32 ωρών κατέστρεψε τα δύο τρίτα της αρχαίας περιοχής της Θεσσαλονίκης. Μέχρι τις 11 μ.μ. της 6/19 Αυγούστου 1917, όταν και αυτή έσβησε από μόνη της, επιφάνεια ενός εκατομμυρίου τετραγωνικών μέτρων είχε προσβληθεί. Εννέα χιλιάδες πεντακόσιες οικοδομές καταστράφηκαν και άνω των εβδομήντα χιλιάδων ανθρώπων βρέθηκαν άστεγοι.

Όλες οι κοινότητες, Ισραηλιτική, Ορθόδοξη και Ισλαμική, υπέστησαν σοβαρές ζημιές. Το μεγαλύτερο πλήγμα δέχτηκε η εβραϊκή κοινότητα τόσο ως προς τον αριθμό των πυροπαθών μελών της, που υπερέβη τις 50.000, όσο και ως προς τις υλικές ζημιές. Η Αρχираββινεία με όλο της το αρχείο, δεκαέξι συναγωγές και πέντε σχολεία, ανάμεσα στα οποία και οι σχολές αρρένων και θηλέων της Alliance Israélite Universelle, αποτεφρώθηκαν.

Η Ορθόδοξη κοινότητα θρήνησε την καταστροφή του μεγαλοπρεπούς ναού του Αγίου Δημητρίου, συμφορά ανεπανόρθωτη για την πόλη. Επίσης καταστράφηκαν οι εκκλησίες του Αγίου Νικολάου του Τρανού, της Αγίας Θεοδώρας και τρία σχολεία. Ο αριθμός των πυροπαθών Ορθοδόξων έφτασε περίπου τις 12.500.

Οι Μουσουλμάνοι απώλεσαν το Σαατλή Τζαμί κοντά στο Διοικητήριο, το Μπούρμαλι (ελικοειδές) Τζαμί στη θέση του μετέπειτα ξενοδοχείου της Βιέννης και επιπλέον δέκα τεμένη. Οι πυροπαθείς τους ανήλθαν σε περίπου 10.000.

[Συνεχίζεται]